

ПАУЛИНА СТАНЧЕВА
ХУБАВАТА, НЕЩАСТНА
ЕСТЕР

chitanka.info

Минаха толкова години и не я забравям. Още толкова да минат навярно, паметта ми да бъде помътена — нея, хубавата, нещастната Естер няма да я забравя. Споменът за нея не е отпечатан и изписан, а издълбан някъде в сърцето ми дълбоко с нажежено длето, със знаци, които ни времето, ни дълголетие, ни склерозата, ни ветровете и земетръсите могат да пометат и да изтрият.

Беше хубава като от приказка. Светла, лъчезарна, добросърдечна. Тънка като белокора брезичка. И най-хубавото, най-очебиещото в нея и най-смуцаващото бяха нейните две руси, дебели плитки, виснали на гърба ѝ. Господи! Това не беше коса, а самородно злато. Плитките ѝ тежаха и тя имаше навик да ги навива на китките си като гривни, като опитомени змии и часове да стои така неподвижна. „Почивам си от тежестта им.“ — казваше Естерчето. Питаме я: „Защо не ги отрежеш? Хем ще ти олекне, хем ще станеш по-модерна.“ Нямахме да е вече приказната Естер, русалката, самодивата. Те имат само дълги коси. „Татко не дава — казваше момичето тъжно, — той смята, че те са мой късмет, моята зестра, а нали знаете, че без зестра еврейските момичета не могат да се оженят.“

Ах, този късмет, дето старият, грохнал баща на Естер не можа да предугади. Беше той истински старец — мъдрец, който знаеше наизуст книгите на Синагогата и можеше да ѝ бъде дядо и прадядо. Пък и майка ѝ не беше кой знай колко млада. А за хубава и дума не можеше да става. Беше с посивели, гладки коси, стегнати на нисък, бабешки кок, с остър нос, типична еврейка, но иначе добродушна, любезна с нас, децата от цялата махала. По техните еврейски празници винаги ни гостуваше с бадемов масапан и маца — безсолния сухар.

Бяха бедни хора, бащата преди години (от нас децата никой не помнеше това време, защото още не бяхме родени на този свят) беше амбулантен търговец. Разнасяше по улиците и продаваше на табла с праметнати през рамене каишки кордели, тантели, конци, игли за шев и машина. Изглежда, отдавна вече ги издържаше еврейската община в града ни. Живееха скромно, но това се отнасяше за двамата старци, защото за Естер не липсваха нито новите рокли и шарени престилки, ни лачените обувки на краката, ни сламената шапка с полски цветя на корделата.

Живееха в една дъсчена пристройка в обширния двор на един богат банкер, господин Жак, който минаваше за голям благодетел сред

еврейската беднота. Почти барака беше това, ниска, с малки прозорчета като на мазе, полутъмна, мрачна и хладна и в най-слънчевите дни на лятото. Но чисто навсякъде, прибрано, подредено, покривките на миндерчето и леглата, изгладени и колосани завеските — не смеехме да седнем никъде, за да не развалим реда на тази стая.

Казах, че стаята беше полутъмна, мрачна, но не искам да пропусна истината: пристъпваше ли Естер в нея, и мракът се разсейваше, ставаше светло, топло. Дали от искрящата светлина на косите ѝ, или от лъчезарието, което излъчваше цялата тя със своето присъствие, с мекия си глас, с красивата си усмивка.

Неведнъж съм мислила, че това момиче не е истинско. Боях се, че е грешно да мисля така, но тези мисли всъщност идеха при мене от само себе си, без да ги викам.

Като в приказката, дете двамата старци си нямат дете и молят бога да им даде, да им подари едно, което те ще му върнат, когато той реши и го повика при себе си.

И той им подарил Естер. Хубавата Естер, със златните плитки и златното сърце. И затова се радвали старците и затова я гледали като писано великденско яйце и затова майката всеки ден я къпела в дървено корито, както къпят бебетата до една година.

Но този бог, който им я дал за радост и утеха, така и се сетил за дадения обет на старците, да му я върнат, когато си я поиска. И си я взел този бог, този жесток, този хищен бог, еврейски или християнски — има ли значение какъв.

Трудно ми е да разказвам нататък. Толкова сълзи съм изплакала по тази Естер, че всички са изплакани, не е останала вече ни една в кладенците на очите ми, но болката ми по нея е още жива, незабравима.

В Бургас, пък и навярно другаде в провинцията, през тези години, в големите дворове имаше и една сграда, едно помещение за пране, с монтирано на крака дървено корито, с огнище и котел за вода. Такава пералня имаше и в нашия двор. Такава пералня имаше и в техния.

Пратила старата майка момичето си да види дали е топла водата в котела за къпане. И злото станало. Ще помислите — попарила се в котела. Не. Водата за къпане била още хладка и трябвало да се почака. Съблякла се Естер и седнала на някакво пънче до огъня, да разплете

златните си плитки. Гледала тя играта на алените, жълти и сини пламъци, които лижели с горещи езици опушеното дъно на бакърения съд. И се усмихвала на нещо. На какво ли? На чистото злато, което тежи в двете ѝ малки ръце, с тънки китки, на огъня, който огряваше цялата пералня, на какво ли още.

И както се усмихвала, чула някакъв шум или глас, извърнала се бързо, разплетената и коса се разпиляла като златно знаме встрани и лизнала пламъците под котела, и тя за миг пламнала. Изведнъж пламнала цялата ѝ коса. Никой не знае, никой не можеше да каже, как за няколко мига я обхваща огъня. Може би от ужас, може би от болки, може би от страх, момичето пада в безсъзнание, без да може да извика даже. Баща ѝ четял някъде в стаята старовремски древни молитви, майка ѝ пържела нещо в кухничката — никой от двамата не чул глас или вик, или писък, или охкане, нито някой от голямата господарска къща. Никой нищо.

Но майчиното ли сърце усетило някаква тръпка и предчувствие за беда? Тя казваше по-късно, че някакъв небесен глас я повикал и тя оставила тигана на огъня и в миг изтърчала нататък. Детето ѝ било в пламъци.

Тя се сетила мигом и без да вика и да крещи, хвърлила върху голото, обхванато от пламъците на косите телце вкупом всичките дрехи, които били там, хвърлила хавлията, черга някаква, върху която стъпвала Естер, излязла изкъпана от коритото и едва тогава излязла на вратата и започнала да крещи като луда.

Още помня този покъртителен, неистов, нечовешки вик. Навярно — дълбоко майчински.

Огънят тя угасила, но не и раните. Естер лежа по корем цяла година на легло под един прозрачен балдахин от тензух. Косата я нямаше и може би затова стаята с малките прозорчета винаги беше толкова непоносимо мрачна и тъмна. Раните по цялото, тясно детско гръбче зееха като алени рози, те никога до края не повехнаха тези рози. Само боляха, само измъчваха, само терзаеха до плач детето, а то не можеше и да плаче, защото още повече болеше.

Аз често отивах при Естерчето. Отивах само аз, понякога със Савчето, защото тя лежеше голичка и не беше гледка за очите на момчетата. Но винаги те ме чакаха отвън, като никога замълчани, укротени, сериозни. Излизах ли след час или два, те ме разпитваха за

подробности. По-добре ли е, как са раните, косата ѝ расте ли вече, усмихва ли се добрата Естер като някога.

И аз или двете със Савчето трябваше да лъжем, да измисляме, да съчиняваме несъществуващи, невъзможни неща.

Раните ли? Та те са хванали корица вече. Или не, не корица, а истинска нова, розова кожа, а всъщност това беше мечтата на майката и на бащата, на лекарите, които идваха да я лекуват. Косата ли? О, тя е златна, златна като преди, само че още е къса, сякаш е боледувала от коремен тиф и сега расте къдрава и искряща. Расте бързо на часове, на минути. Златната ни Естер скоро ще поиграе с нас, потърпете приятели!

Дали се усмихва? Та няма може Естерчето да живее, без да се усмихва? Аз ѝ чета Робинзон Крузо, тя се смее на глас на Петкан, смее се, ще се скъса от смях. Лъжех, лъжех!

А милата Естер не можеше да се усмихва. Болките бяха нетърпими, денонощни, изтощиха я докрай и тя угасна една сутрин, докато клетата ѝ майка стояла до нея и оправяла гънките на тензухения балдахин, да не се промуши някоя муха вътре. Угасна си Естерчето, без да промълви и дума, без плач, без хълцане. Отиде си като глухарче, духнато от вятър.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.